

PROGRAMMA

Volwasseneneducatie & Aanpak versterking basisvaardigheden 2025 - 2028

Regio Midden Gelderland

Vastgesteld in het Regionaal Portefeuillehoudersoverleg Onderwijszaken

d.d.14 november 2024

Dit meerjarenplan is tot stand gekomen in nauw overleg met de verantwoordelijk ambtenaren van regio Midden-Gelderland. Het voorgaande plan is geëvalueerd met alle partners van de regio. Input voor dit programma is opgehaald door bijeenkomsten met ons netwerk:

- Regio Ambtenaren
Inhoudelijk strategische gesprekken over huidig en toekomstig beleid en uitvoeringswensen
- Taalhuiscoördinatoren en Taalexperts
In diverse bijeenkomsten zijn knelpunten en verbeterpunten geïnventariseerd. Tevens invoering van structureel overleg t.b.v. kennisdeling en versterking taalnetwerk
- Consultatierondes met aanbieders in 4 subregio's
Hier werd gereflecteerd op het bestaande aanbod en nagedacht over verbeterkansen
- Kwartaal overleggen met formele taalaanbieders
Reflectie over de voortgang van het formele aanbod
- Aanbieders overleggen
Afstemming over vraag en aanbod en aanzet tot kennisdeling.

Last but not least waren er waardevolle (landelijke) bijeenkomsten waarin uitwisseling en onderzoek centraal heeft gestaan en input leverde voor het voorliggende beleid.

Druk:	De Connectie, repro/post, november 2024
Vormgeving:	De Connectie, Grafische studio
Verantwoordelijk:	Heike Sieber, regiocoördinator volwasseneneducatie

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Algemeen	5
	Wet Educatie en Beroepsonderwijs	5
	Landelijke ontwikkelingen	5
	Basisvaardigheden in cijfers	6
	Cijfers per gemeente	7
3	Reflectie op ambities en doelen 2021-2024	8
	Regionale sterkte-zwakte analyse Midden-Gelderland	9
4	Visie en doelen 2025 – 2028	10
	Visie	10
	Ambitie	10
	Uitgangspunten	10
	Prioritering doelgroepen	11
	Doelen en speerpunten	12
5	Aanpak	13
	Themagericht werken	13
	Lokale versus regionale aanpak	13
	Thema Werk – regionale aanpak	14
	Thema gezondheid – regionale aanpak	14
	Thema geld – lokale aanpak	14
	Thema gezin – lokale aanpak	15
	Doelstellingen doelgroepen aanpak	15
	NT1	15
	NT2	15
	65+ doelgroep	16
	Doelgroep jong volwassenen	16
6	Hoe ziet het aanbod eruit	17
	Formeel aanbod	17
	Non-formeel taalaanbod	17
	Aanbieders non-formeel aanbod in de regio	17
	Infrastructuur formeel aanbod herzien	18
7	Samenwerking	19
	Netwerkorganisatie	19
8	Kwaliteit en monitoring	20
	Kwaliteit	20
	Monitoring	20
	Impactmeting voor sociale inclusie	21
9	Communicatie	22
	Jongerencommunicatie	22
	Communicatie naar NT1-doelgroep/ werkenden	22
	Andere communicatiemiddelen	23
10	Financiën	24
	Specifieke uitkering educatie (WEB-middelen)	24
	Decentralisatie uitkering aanpak laaggeletterdheid	24
11	Bijlagen	25
	Bijlage 1 Terugblik voorgaand programma 2021-2024	25
	Bijlage 2 Regionale overlegstructuur	26
	Bijlage 3 Begrippenlijst	27

1 Inleiding

De brief op de deurmat kunnen lezen en begrijpen. Weten wat nodig is om aan te melden voor een cursus, nieuw werk te vinden, een regeling aanvragen die kan helpen. Zelf actie ondernemen om online iets te regelen, zoals het aanvragen van toeslagen of een afspraak maken bij de dokter. We wensen het alle inwoners toe. Het beheersen van basisvaardigheden waarmee inwoners zich vaardig voelen om mee te doen in de samenleving. Onze samenleving wordt steeds complexer en sociaal-economische verschillen worden groter. Als je niet over voldoende basisvaardigheden beschikt, wordt het steeds moeilijker om zelfstandig mee te doen in de maatschappij. Met als gevolg een grotere kans op armoede, slecht betaald werk of gezondheidsproblemen.

Gemeenten ondersteunen inwoners in het versterken van basisvaardigheden. Zij zijn verantwoordelijk voor het organiseren van een passend opleidingsaanbod voor volwassen inwoners met lage basisvaardigheden. Met dit regionale meerjarenplan Aanpak Versterking Basisvaardigheden van de gemeenten in Midden-Gelderland ¹ dragen we uit dat mensen het recht hebben zich te ontwikkelen. Dat moet bijdragen aan bestaanszekerheid en kansengelijkheid van mensen. Waar we voorheen spraken over de aanpak laaggeletterdheid, spreken we daarom vanaf nu over het ‘versterken van basisvaardigheden’ ². We willen in dit meerjarenbeleid staan voor een brede benadering van basisvaardigheden; lezen, schrijven, spreken, rekenen en digitaal vaardig zijn op meerdere thema’s. Bijvoorbeeld in relatie tot werk, geld, gezin en gezondheid.

¹ Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, en Zevenaar.

² We gebruikten eerder de term laaggeletterdheid.

2 Algemeen

Wet Educatie en Beroepsonderwijs

In de Wet Educatie en Beroepsonderwijs is vastgelegd dat gemeenten in regionaal verband moeten zorgen voor voldoende en gespreid aanbod van educatieactiviteiten voor volwassenen, niet inburgeringsplichtige, inwoners. Hieronder vallen:

- Analfabeten;
- Laaggeletterden, die hun vaardigheid in de Nederlandse taal en hun rekenvaardigheid willen verbeteren, gericht op het bereiken van het ingangsniveau voor het beroepsonderwijs;
- Vrijwillige inburgeraars die hun Nederlandse taalvaardigheden willen verbeteren door deelname aan een opleiding Nederlands als tweede taal en/of het afleggen van het staatsexamen.

Het educatieaanbod bestaat uit leertrajecten waarbij inwoners werken aan taal-, reken- en digitale vaardigheden. De rijksoverheid stelt jaarlijks een budget beschikbaar, de specifieke uitkering educatie, waarmee de gemeenten deze trajecten kunnen financieren.

In de regio Midden-Gelderland werken we met negen gemeenten samen om uitvoering te geven aan de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). We maken afspraken over de manier waarop we het beschikbare budget inzetten voor verschillende type aanbod.

Het regionaal programma heeft als doel om te lage basisvaardigheden onder volwassenen in de regio aan te pakken door het bieden van een passend aanbod op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het beschikken over voldoende basisvaardigheden draagt bij aan de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van inwoners en voorkomt maatschappelijke kosten. Met dit regionale programma voldoen we daarnaast aan de wettelijke verplichting om te zorgen voor voldoende kwaliteit en continuïteit van het educatieve aanbod, een goede spreiding van de educatie in de regio, bekendheid voor inwoners en duidelijkheid voor de aanbieders

Landelijke ontwikkelingen

Op dit moment, najaar 2024, is de WEB een Specifieke Uitkering (SPUK) waardoor het geld gelabeld is en uitgekeerd wordt aan de contactgemeenten. In het hoofdlijnenakkoord heeft de nieuwe coalitie aangekondigd dat de SPUK's zoveel mogelijk gaan verdwijnen en de daaraan gekoppelde middelen, met een korting van 10%, opgenomen moeten worden in de uitkering van het gemeentefonds. Mocht dit daadwerkelijk worden doorgevoerd, dan geldt dit ook voor de WEB en zal het verregaande consequenties hebben voor de wijze waarop we als regio samenwerken en ons onderwijs hebben georganiseerd.

De Decentralisatie Uitkering vanuit het programma Tel mee met Taal is hoofdzakelijk bedoeld voor het bekostigen van coördinatiefuncties en andere maatregelen om mensen met beperkte basisvaardigheden te vinden en te ondersteunen. Daarvoor was jaarlijks een bedrag van 25 miljoen beschikbaar. Dit bedrag gaat drastisch naar beneden waardoor gemeenten voor 2025 kunnen rekenen op slechts 5 miljoen (voor 2025 aangevuld naar 6,5 mil. Vanuit SZW). Daarnaast is onduidelijk hoe de jaren 2026 e.v. eruit gaan zien.

Daarnaast is het budget voor Oekraïense ontheemden aan de WEB-middelen toegevoegd. In onze regio zullen we een uitsplitsing maken in de begroting voor deze specifieke doelgroep omdat we daarmee transparantie willen geven aan ons beleid voor volwasseneneducatie vanuit de WEB.

Het Rijk heeft een aantal ontwikkelingen in gang gezet waarvan we op dit moment de (financiële) gevolgen niet kennen, maar waarvan we wel verwachten dat deze impact zullen hebben op de verdere ontwikkeling en voortbestaan van de regionale aanpak rondom basisvaardigheden.

Basisvaardigheden in cijfers

Eind 2024 komen er nieuwe cijfers (uit PIAAC-onderzoek ¹) beschikbaar, tot die tijd gebruiken we de meest recente cijfers.

- Volgens het laatste PIAAC-onderzoek uit 2012 waren er binnen de beroepsbevolking zo'n 1,3 miljoen mensen die op het gebied van geletterdheid regelmatig problemen ondervinden en 1,5 miljoen mensen die op het gebied van gecijferdheid regelmatig problemen ondervinden
- De Algemene Rekenkamer stelde in 2016 dat zo'n 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite hebben met geletterdheid en gecijferdheid. Deze groep heeft vaak ook moeite met digitale vaardigheden. Een groot deel van deze groep, ongeveer 700.000 mensen, heeft een baan. In de groep 16 - 65-jarigen waren het er 1,8 miljoen. Dat komt dus neer op 12 procent van de beroepsbevolking
- 17% van de Nederlanders van tussen de 16 en 75 jaar beschikt over te weinig digitale vaardigheden (CBS/Eurostat 2021)
- Mensen met een lagere taalvaardigheid zijn drie keer zo vaak afhankelijk van een uitkering als mensen die wel taalvaardig zijn: 23,8% tegenover 9,3% (Christoffels et al., 2016)
- Het laatste PISA-onderzoek ⁴ (2023) laat zien dat een aanzienlijk deel van de 15-jarigen in Nederland (en ook in veel andere EU-lidstaten) het minimale niveau van lezen (24%) en wiskunde (16%) niet haalt. Met name voor leerlingen die vanuit het vmbo het mbo instromen betekent dit een groot risico op te weinig basisvaardigheden.
- In de Staat van het Onderwijs (2023) stelt de Inspectie van het Onderwijs dat 6.000 mbo'ers onvoldoende geletterd zijn uitgestroomd en daardoor moeite hebben om een brief te lezen of de thema's van het journaal mee te krijgen.

³ PIAAC staat voor [Programme for the International Assessment of Adult Competencies](#). Het PIAAC-onderzoek wordt eens in de 10 jaar onder leiding van de [Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling](#) (OESO) in meer dan 30 landen uitgevoerd. Het PIAAC-onderzoek brengt de kennis en vaardigheden van de Nederlandse bevolking in kaart. In Nederland zijn verschillende organisaties bij de uitvoering van het PIAAC-onderzoek betrokken. De ministeries van Onderwijs, Sociale Zaken en Economische Zaken zijn de opdrachtgevers van het onderzoek.

⁴ PISA is een afkorting voor [Programme for International Student Assessment](#). Het is een internationaal vergelijkend onderzoek dat de vaardigheden en kennis in natuurwetenschappen, lezen en wiskunde van 15-jarigen test. Ongeveer 95 landen doen mee met PISA-2025. Het onderzoek staat onder toezicht van de OESO.

Cijfers per gemeente

In de regio zien we de volgende percentages van inwoners die minder basisvaardigheden hebben;
bron: www.geletterdheidinzicht.nl

Landelijk	12%
Midden-Gelderland	7%
Arnhem	8%
Duiven	14%
Lingewaard	4%
Overbetuwe	3%
Renkum	3%
Rheden	7%
Rozendaal	7%
Westervoort	14%
Zevenaar	10%

Onderstaande infographic ⁵ geeft de cijfers van regio Midden-Gelderland weer.

Bron: Stichting Lezen & Schrijven, Gegevens laaggeletterden in Nederland (2016)

⁵ Bron: Gelderland Geletterd. Nieuwe data worden wanneer bekend als Addendum toegevoegd aan dit programma.

3 Reflectie op ambities en doelen 2021-2024

In het Programma Volwasseneneducatie & aanpak laaggeletterdheid 2021-2024 waren de volgende doelstellingen benoemd:

- Meer inwoners bereiken met Nederlands als moedertaal (NT1);
- De aanpak laaggeletterdheid structureel inbedden binnen beleidsterreinen in het sociale domein;
- Vraaggericht aanbod; aanbieders werken flexibel, spelen in op de vraag van de doelgroep en werken onderling samen;
- Meer inzicht in deelnemers, het aanbod en het effect van de trajecten;
- Meer inzet van taalambassadeurs voor het onder de aandacht brengen van laaggeletterdheid en toetsen van beleid.

Hieronder een overzicht van de belangrijkste resultaten die we hebben behaald op deze doelen.

Meer inwoners bereiken met Nederlands als moedertaal

Het aantal NT1'ers in de regio is in de afgelopen jaren verhoogd, maar dit doel blijft een aandachtspunt. In 2021 namen 97 inwoners deel aan het NT1-aanbod bij Rijn IJssel. In 2022 waren dat 87 inwoners en in 2023 waren dit 92 inwoners. Taalhuizen registreerden deze periode NT1'ers niet eenduidig als aparte groep ⁶. Door de implementatie van het registratie-instrument Match in 2024 is dat vanaf nu mogelijk.

De aanpak laaggeletterdheid structureel inbedden binnen beleidsterreinen in het sociale domein

Het thema laaggeletterdheid is in alle gemeenten meegenomen in de (ontwikkeling van) integrale visies van het Sociaal Domein. In een aantal gemeenten staat de aanpak versterking basisvaardigheden bovendien specifiek vermeld in beleidsplannen op thema's als schuldhulpverlening, werk & inkomen en gezondheid. Het is belangrijk dat we die integraliteit onder de aandacht blijven houden de komende periode.

Vraaggericht aanbod; aanbieders spelen in op de leervraag van de doelgroep en werken onderling samen

Het aanbod vanuit de Taalhuizen is veelal gericht op digitale vaardigheden en taalvaardigheden. Er wordt ingespeeld op de leervragen van deelnemers en aanbieders bieden zoveel mogelijk maatwerk, maar we hebben de wens om dit te versterken zodat het aanbod nog beter aansluit. Taalhuizen en aanbieders werken hiervoor onderling goed samen in het belang van onze inwoners.

Meer inzicht in deelnemers, het aanbod en het effect van de trajecten

Het verkrijgen van inzicht in aantallen deelnemers, aanbod en effecten van de trajecten blijft een aandachtspunt. Dit komt onder andere doordat de impactmeting van Prof. Dr. M. de Greef niet door alle organisaties structureel wordt ingevuld. We verwachten dat we hier met Match meer inzicht in gaan verkrijgen.

Meer inzet van taalambassadeurs voor het onder de aandacht brengen van laaggeletterdheid en toetsen van beleid

We zijn gestart met het betrekken van taalambassadeurs bijvoorbeeld door brieven of folders te laten tegenlezen. We hebben taalambassadeurs deze periode incidenteel betrokken door hen mee te laten denken in beleidsvraagstukken.

⁶ De doelgroep NT1 kende nog geen eenduidige definitie in de regio (alleen moedertaal of ook geboren in Nederland). Met de nieuwe registratie in Match willen we deze definitie vastleggen.

Regionale sterkte-zwakte analyse Midden-Gelderland

Eind 2024 komen er nieuwe cijfers (uit PIAAC-onderzoek ¹) beschikbaar, tot die tijd gebruiken we de meest recente cijfers.

Interne analyse	Sterkten • Gevarieerd taalaanbod • Organisaties weten elkaar goed te vinden • Afstemming aanbod op levensdomeinen	Zwakten • Aanbod gefragmenteerd en niet altijd passend • Beperkt bereik van NT1'ers (t.o.v. NT2) • Veel wisselingen professionals/ beleid waardoor hiaten ontstaan of de doorgaande lijn onder druk staat • Netwerk is intern gefocust; meer van elkaar leren is wenselijk
Externe analyse	Kansen • Meer aansluiten bij leerdoelen deelnemers • Mogelijkheden co-financiering onderzoeken met externe partijen (werkgevers servicepunt - WSP), maar ook met interne afdelingen/ andere beleidsterreinen (bv. werk en inkomen) • Versterken netwerk • Verbeteren van samenwerking met meer oog voor de gezamenlijke opgaven • Integrale benadering - ketenaanpak • Samenhang creëren	Bedreigingen • Geen structurele financiering • Rijksoverheid: Mogelijk gelijkblijvend of minder • WEB-budget, mogelijk wegvallen • Decentralisatie Uitkering. • Duurzame aandacht voor lage basisvaardigheden op hoger politiek niveau verdwijnt of ontbreekt. • Geen lokale middelen door financiële situatie (ravijnjaar) gemeenten voor inzet op het versterken van basisvaardigheden. • Financiering en noodzaak loopt uiteen

4 Visie en doelen 2025 -2028

Visie

Het versterken van basisvaardigheden is een gezamenlijke opgave. Regionaal schetsen we kaders en lokaal kleuren we ze in. We wensen steeds meer integraal beleid te maken zodat inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden vanuit verschillende kanten uitgenodigd worden om zich te ontwikkelen. Beleidsthema's waarmee we steeds inniger samenwerken zijn; gezondheid, werk en inkomen, sociale basis, onderwijsachterstanden, wmo en minimabeleid. Vanuit de aanpak versterking basisvaardigheden zijn we aanjagers om te versimpelen, laagdrempelig en lokaal dichtbij ⁷ aanbod te realiseren. Het verleiden van inwoners om te willen leren en dat te stimuleren. Daarbij is de leerwens van de inwoner ons uitgangspunt.

Ambitie

- Regionaal werkend netwerk met onderlinge kennisuitwisseling, gezamenlijk aanbod, dat slim samenwerkt, organiseert en communiceert
- Lokaal aanbod in de haarvaten van de samenleving; dichtbij inwoners
- Versterken signaleren, doorverwijzen en doorstromen
- Aanpak basisvaardigheden integraal verankeren intern in gemeenten

Uitgangspunten

De middelen worden schaarser, zowel regionaal als lokaal. Dat vraagt keuzes, prioritering en afbakening van thema's en doelgroep. We hanteren de volgende uitgangspunten:

De basisinfrastructuur voor volwasseneneducatie staat

We vinden het allereerst belangrijk dat er in alle gemeenten een taalhuis/ taalnetwerk is om lokale verbindingen te maken; een taalhuiscoördinator, taalexpert en een netwerk van partners in het sociaal domein die doorverwijzen bij signalering en aanbod organiseren.

Aanbod is van goede kwaliteit

Wat we aanbieden moet van goede kwaliteit zijn. Daarom meten we de kwaliteit van het aanbod en het taalhuis. Kwaliteitszorginstrumenten zijn een certificeringstraject, jaarlijkse impactmetingen en de verantwoording van de jaarlijkse subsidies.

Aanbod is gevarieerd in de regio aanwezig

We bieden variatie aan in de regio op het gebied van soorten onderwijs:

- Formeel onderwijs: niveau verhogend, onderwijs op regionale instituten/ dependances
- Non-formeel: gericht op versterken van basisvaardigheden (lezen, schrijven, spreken, rekenen, digitale vaardigheden), veelal lokaal aangeboden
- Camouflage-aanbod: aanbod dat gericht is op andere doelen waarbij inwoners 'ongemerkt' hun basisvaardigheden versterken. Dit kan een opstap zijn om deel te nemen aan non-formeel of formeel onderwijs

⁷ Dit aanbod organiseren we in de hele regio, in gemeenten en dorpen en in wijken van de stad. Het formele aanbod centreren we op goed bereikbare plekken om het rendabel te organiseren.

Het aanbod is ook gevarieerd in het versterken van maatschappelijke vaardigheden (life skills) op de thema's werk, geld, gezondheid en gezin. Denk bijvoorbeeld aan werkvaardigheden, budgetvaardigheden, gezondheidsvaardigheden, burgerschap en mediawijsheid. Hierdoor is het ook mogelijk de inzet op het vergroten van basisvaardigheden vanuit verschillende beleidsterreinen te financieren.

We prioriteren voor wie het educatieaanbod beschikbaar is

We prioriteren voor wie het aanbod is, waarbij de inzet vooral bedoeld is voor inwoners in een kwetsbare situatie. Op basis van deze prioritering maken we nieuwe werkafspraken tussen gemeenten en taalhuizen om inwoners naar het aanbod te verwijzen.

Prioritering doelgroepen

Inwoners van 18 jaar en ouder die niet inburgeringsplichtig zijn, kunnen meedoen aan onze educatietrajecten. Wij geven prioriteit aan de NT1-doelgroep en aan inwoners die een uitkering ontvangen op grond van de WW of Participatiewet. Daarna wordt gekeken naar de volgende doelgroepen:

- inwoners die in armoede leven en/of schulden hebben;
- inwoners die kinderen hebben tot 12 jaar;
- jongvolwassenen zonder beroeps- of startkwalificatie en in kwetsbare posities (18-27 jaar);
- Inwoners met een zwakke positie op de arbeidsmarkt, zoals:
 - (Ex-)werkenden die om- en bijgeschoold moeten worden;
 - Ex-inburgeraars;
 - Inwoners in kwetsbare sectoren en met flexcontracten.

Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de meest kwetsbare inwoners. Bij twijfel over de prioritering kan de taalexpert om advies worden gevraagd.

Expats en internationale studenten kunnen alleen gebruik maken van het aanbod als groepen niet volledig worden gevuld.

Deze doelgroepen gaan we bereiken door samen te werken met organisaties in het sociale domein. Deze organisaties staan in contact met inwoners. De medewerkers die hier werken zijn in de positie om lage basisvaardigheden te herkennen en te bespreken met inwoners. In een van de volgende hoofdstukken gaan we hier verder op in.

Onze aandacht is vooral gericht op de meest kwetsbare groep mensen. Uit deze groep moet iedereen die zijn basisvaardigheden wil verbeteren, kunnen bijleren. Om deze mensen beter te bereiken, sluiten we in de beleidsperiode 2025 – 2028 meer aan bijleerbehoeften. Wij begeleiden inwoners in de context van waaruit zij willen leren, zoals hun werk, of problemen als gevolg van armoede.

De ontwikkelwens van mensen is leidend voor onze aanpak.

Op basis van haar verkenning basisvaardigheden stelt het Ministerie van OCW dat de doelgroepen verdeling in NT1 en NT2 niet de lading dekt voor een brede benadering van basisvaardigheden. De meer kwetsbare groep bestaat uit een combinatie van NT1 en NT2, met allerlei mogelijke tussenvarianten en verschillende achtergronden. De NT1-groep bestaat lang niet altijd uit de meest kwetsbare mensen, een groot deel werkt. Ook NT2 kent verschillende subgroepen. Voor een deel van de NT2-groep geldt als doel vaak niveauverhoging en educatie. Het doet er in het cursusaanbod daarom wel toe of iemand de Nederlandse taal kent of anderstalig is. ⁸

Doelgroepen worden nu ingedeeld aan de hand van hun achtergrond (afkomst, moedertaal, educatieniveau, arbeidssituatie). In het programma 2025 – 2028 willen we daarnaast ook aansluiting bieden bij de thema's werk, geld, gezin en gezondheid. Dit is in hoofdstuk 5 uitgewerkt.

⁸ Bron: Verkenning basisvaardigheden voor volwassenen vanaf 2025, Min OCW.

Doelen en speerpunten

Meer inwoners bereiken met Nederlands als moedertaal;

- *Speerpunt 1: Jongvolwassenen vanaf 18 als doelgroep toevoegen*

De aanpak laaggeletterdheid is ingebed binnen lokale beleidsterreinen in het sociale domein in ieder geval voor de thema's werk, geld, gezin, en gezondheid.

- *Speerpunt 2: een sterke basisinfrastructuur staat. We vergroten de inzet van taalexperts.*
- *Speerpunt 3: We zetten regionaal en lokaal in op de thema's werk – geld – gezin – gezondheid. Deze zijn leidend voor onze aanpak.*

Het aanbod is van goede kwaliteit, vraaggericht en lokaal; aanbieders werken flexibel, spelen in op de vraag van de doelgroep en werken onderling samen.

- *Speerpunt 4: Integrale aanpak van formeel en non formeel aanbod*
- *Speerpunt 5: Regionaal taalnetwerk versterken (kwaliteit/ borging continuïteit)*

Meer inzicht in deelnemers, het aanbod en het effect van de trajecten.

- *Speerpunt 6: Monitoring versterken*

5 Aanpak

Elk jaar schrijft de regio een activiteitenplan. Daarin staat een uitwerking van de speerpunten gekoppeld aan activiteiten, de jaarlijkse begroting en een evaluatie van resultaten.

Themagericht werken

Ons aanbod in de regio is thematisch georganiseerd. Elke gemeente in de regio heeft de *aanpak versterking basisvaardigheden* opgenomen in beleidsplannen op het gebied van gezin, werk, geld en gezondheid. In deze plannen wordt beschreven wat de gemeente gaat doen. Daarbij kan het gaan om:

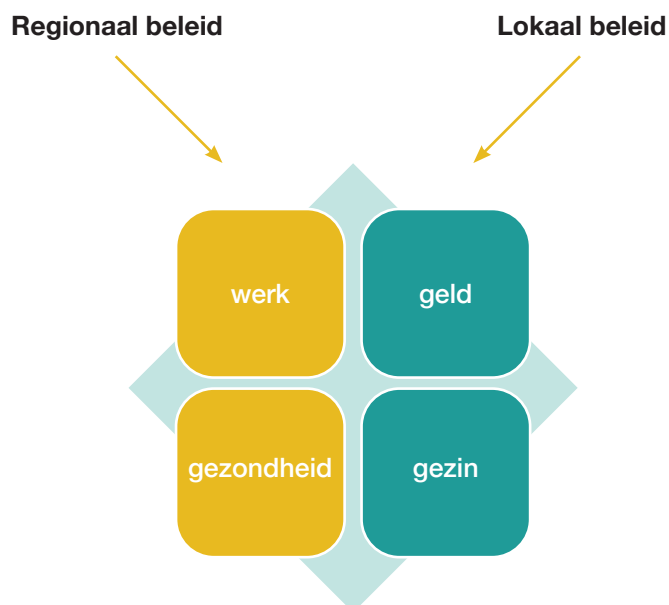
- Toegankelijke dienstverlening door gerichte ondersteuning aan inwoners met lage basisvaardigheden, bijvoorbeeld door begrijpelijke communicatie en door mogelijkheden te bieden voor fysiek contact;
- het toerusten van potentiële vindplaatsen voor het signaleren van lage basisvaardigheden en het bespreekbaar maken van leervensen;
- het borgen van afstemming tussen vindplaatsen en aanbieders zodat aanbieders kunnen aansluiten op leervensen en -mogelijkheden van de doelgroepen.

In regionaal verband stemmen we met elkaar af om van elkaar te leren en samen te werken waar dat mogelijk is. Daarnaast ondersteunt de regio de gemeentelijke aanpak die ervoor zorgt dat onze communicatie en dienstverlening duidelijk is voor inwoners. We maken afspraken met onze partners over bewustwording, het signaleren en het doorverwijzen van inwoners met lage basisvaardigheden. In de periode 2025 – 2028 blijft het themagericht werken overeind.

Lokale versus regionale aanpak

We zien in de praktijk dat mensen met lagere basisvaardigheden vastlopen op de levensgebieden werk, geld, gezin en gezondheid. Vanuit onderzoek van Prof. Dr. M. de Greef en de jaarlijkse resultaten van de impactmeting zien we dat deelnemers aan scholingstrajecten een verbetering ervaren op deze levensgebieden. Daarom leggen we in ons beleid ook vanaf 2025 de nadruk hierop.

De aandachtsgebieden op de thema's gezin en geld worden hoofdzakelijk in het lokale beleid per gemeente bepaald. De regio neemt een coördinerende rol in op de thema's werk en gezondheid. Gemeente Renkum neemt hier een bijzondere plaats in omdat zij verbonden is aan de regio FoodValley. Gemeente Renkum zal daarom de regionale initiatieven uitrollen met partners in de aanpalende regio.

Thema Werk – regionale aanpak

Meer dan de helft (57 procent) van de inwoners met lage basisvaardigheden in Nederland werkt. 58.000 mensen hebben geen betaalde baan omdat zij moeite hebben met taal en/of rekenen. Zij lopen daardoor met elkaar € 167 miljoen aan netto-inkomen mis ⁹. Vergelijking: voor mensen met lage basisvaardigheden geldt in het algemeen dat zij:

- meer moeite hebben met werk zoeken en vinden;
- vaker ziek zijn;
- vaker afhankelijk zijn van een uitkering;
- meer moeite hebben met digitale vaardigheden, terwijl digitale vaardigheden steeds belangrijker zijn op de werkvloer.

Daarom zijn in 2021 – 2024 werkgevers in onze regio benaderd met trainingen en voorlichting. De cursussen ‘Taal op de werkvloer’ zijn uitgerold, maar het bleek vaak lastig om groepen vol te krijgen (bij in company). Daarnaast speelt bij veel werkgevers het efficiency vraagstuk: kan taalonderwijs in werktijd worden gevolgd of is het voor de werknemer in eigen tijd te regelen. We willen hierbij de lange termijnwinst voor werkgevers zichtbaar maken. In het activiteitenplan 2025 wordt dit thema nader uitgewerkt.

Thema gezondheid – regionale aanpak

In 2023 en 2024 is door de taalhuizen in onze regio ingezet op de samenwerking met Onze Huisartsen (eerstelijnszorg in de regio).

Taalhuizen hebben aanbod ontwikkeld rondom digitale gezondheidsvaardigheden. Onder andere via het programma Digivitaler in relatie tot de gezondheidsportalen van Huisartsen. Taalhuiscoördinatoren hebben voorlichting gegeven aan praktijkondersteuners. Samen met het Arnhems Fonds achterstandswijken voor Arnhem en omstreken (afgekort AFA) zijn huisartsen geïnformeerd over de mogelijkheden om extra in te zetten op laaggeletterdheid in de praktijken.

In opdracht van de interne opleidingsacademie van Onze Huisartsen (en gefinancierd door AFA) verzorgden onze Taalhuizen uit de regio Midden-Gelderland in 2024 een breed scholingsaanbod in het kader van de aanpak van laaggeletterdheid voor zorgprofessionals.

In 2025 willen we een regionale doorverwijsstructuur realiseren via VIPLive ¹⁰, zodat patiënten met lagere basisvaardigheden sneller via de huisarts kunnen worden gekoppeld aan het taalhuis in hun regio. Dit nemen we op in het activiteitenplan 2025.

Thema geld – lokale aanpak

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het armoedebeleid en de schuldhulpverlening. Hiervoor krijgen zij geld van de Rijksoverheid. Inwoners die niet in staat zijn om zichzelf van een inkomen te voorzien worden door de gemeente ondersteund door een uitkering. In de gemeentelijke statistieken zijn de wijken en dorpen bekend waar armoede onder inwoners een rol speelt. Hier kan de gemeente gericht op inspelen door actieve samenwerking tussen deze beleidsterreinen.

We weten dat betere basisvaardigheden essentieel zijn voor het vergroten van grip op eigen financiën en voor vergrote kansen op de arbeidsmarkt. Daarbij is het ook nodig om preventief te werken. De gemeenten binnen de regio Midden-Gelderland hebben hier in de afgelopen jaren een duidelijke visie en aanpak op ontwikkeld ¹¹. Dit wordt in de komende beleidsperiode voortgezet. Wanneer zich kansen aandienen voor een extra impuls vanuit de regio, dan zal dit in afstemming met de regio in gang worden gezet.

⁹ Bron: Stichting Lezen en Schrijven, Kennisblad Laaggeletterdheid

¹⁰ VIPLive is een regionaal gezondheidsplatform

Met behulp van het VIPLive platform werken zorgverleners in de regio efficiënter samen. Het platform ondersteunt de zorg, inclusief administratieve processen van huisartsen, meldkamers, paramedici, laboratoria, GGZ instellingen, ziekenhuizen, huisartsenposten, zorggroepen en ambulancediensten.

¹¹ Programma volwasseneneducatie & aanpak laaggeletterdheid 2021-2024

Thema gezin – lokale aanpak

Onvoldoende basisvaardigheden wordt vaak van generatie op generatie doorgegeven. Daarom is een samenhangende lokale aanpak belangrijk, met als doel meer taalarme gezinnen effectief te ondersteunen. Dat houdt in dat er goede samenwerking ontstaat tussen de verschillende beleidsterreinen: onderwijs (voor- en vroegschoolse educatie en onderwijsachterstanden beleid), jeugd, gezondheid, inclusie, regionaal bureau leerlingzaken en werk & inkomen.

Binnen deze aanpak ligt de regierol bij gemeenten. Ook is er een belangrijke verbindende rol weggelegd voor bibliotheken.

Met de Gezinsaanpak willen we de cyclus van lage basisvaardigheden doorbreken. Bibliotheken, scholen, kinderopvang en andere maatschappelijke organisaties weten elkaar hierbij steeds beter te vinden. Stichting Lezen en Schrijven en Stichting Gelderse Bibliotheken werken ondersteunend hierin. Daarom is samenhang en werken vanuit gezamenlijke gemeentelijke visie belangrijk.

De gezinsaanpak is erop gericht deze cyclus te doorbreken door ouders:

1. bewust te maken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen, vooral wanneer kinderen nog heel jong zijn (0 - 6 jaar);
2. handvatten te geven zodat ze de taalontwikkeling van hun kinderen beter kunnen stimuleren;
3. uit te nodigen ook met hun eigen taalvaardigheid aan de slag te gaan, zodat ze met meer vaardigheid en zelfvertrouwen de rol van taalopvoeder kunnen innemen.

Doelstellingen doelgroepenaanpak

In deze paragraaf kijken we naar eigenschappen van de verschillende doelgroepen en hoe we die doelgroep het beste kunnen benaderen.

NT1

In onze aanpak leggen we de nadruk op inwoners met Nederlands als moedertaal (NT1).

Dat doen we omdat:

- 1) deze doelgroep op dit moment niet voldoende wordt bereikt.
11% van de deelnemers in de trajecten valt op dit moment binnen de NT1 doelgroep ¹². Binnen het non-formele aanbod komt de NT1-doelgroep vooral af op cursussen omtrent digitale vaardigheden. Deze cursussen zijn voor ongeveer 90% gevuld met NT1'ers. Door taal en lezen centraal te stellen in dit aanbod wordt het belang van taal benadrukt en heeft dit in enkele gevallen doorstroom naar ander non-formeel aanbod tot gevolg. De stap naar formeel aanbod wordt nog zelden gezet.
Door inzet van campagnes in de regio en blijvende en aansprekende benadering via storytelling willen we de doelgroep NT1'ers vergroten in ons cursusaanbod, zowel non formeel als formeel.
- 2) de doelgroep door schaamte een hogere drempel ervaart om een traject te volgen.
Ook negatieve leerervaringen en praktische barrières zijn redenen dat mensen niet snel kiezen voor een cursus.
De meeste ervaringsdeskundigen vertellen dat zij moeite ervaren om te vertellen over hun problemen met basisvaardigheden. Onzekerheid, minderwaardigheidsgevoel en het gevoel dat zij de enige zijn die 'het niet kunnen' werken belemmerend om hulp te vragen. Voor iemand die op latere leeftijd naar Nederland komt en de taal wil leren is dat meer vanzelfsprekend en geaccepteerd.
Voor de NT1-doelgroep is dus een proactieve houding nodig van de omgeving om moeite met basisvaardigheden bespreekbaar te maken.

NT2

Het bestaande aanbod voor NT2 willen we behouden.

Gemeenten zijn regiehouder voor inburgering. Inburgering en volwasseneneducatie kent aparte financieringsstromen. De WEB-middelen zijn niet voor inburgeraars. Omdat het aparte trajecten zijn, blijft het belangrijk om de geldstromen zuiver te houden. Zodra een NT2'er geen inburgeringsplicht meer heeft, kan er gebruik worden gemaakt van formele trajecten vanuit de WEB-middelen.

¹² Bron: Jaarverslag Educatie 2023 Rijn IJssel

65+ doelgroep

De volwasseneneducatie richt zich op de leeftijd van 18 - 65 jaar. Daarbij is een leven lang leren het uitgangspunt.

In de regio Midden-Gelderland willen we de leeftijdsgroep oprekken. Immers, ook senioren nemen steeds vaker deel aan cursusaanbod. Met name digitaal scholingsaanbod is voor de NT1-doelgroep favoriet en betekent vaak een opstap naar ander (ook formeel) aanbod.

Doelgroep jong volwassenen

In onze aanpak willen we meer focussen op de (jong-)volwassenen. Er is grote uitstroom lager geletterden uit het onderwijs (PISA-onderzoek 2023 – <https://www.pisa-nederland.nl/resultaten/>). Deze groep is het arbeidspotentieel van de toekomst en daarom ook economisch een interessante groep. Wat voor de jongvolwassenen belangrijk is, is een goede aansluiting van taalaanbod naar ander onderwijs. Daarom willen we voor deze doelgroep aanvulling creëren waardoor naast taalonderwijs ook een beroepsopleiding kan worden gevolgd. Voor het toeleiden naar deze beroepsopleiding zoeken we de samenwerking met het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre (RBL).

6 Hoe ziet het aanbod eruit?

Met het educatiebudget worden de volgende opleidingen gefinancierd:
Formeel en non-formeel taalaanbod ¹³.

Formeel aanbod

Hieronder vallen opleidingen Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden, gericht op alfabetisering en op het ingangsniveau van het beroepsonderwijs;

De volgende opleidingen educatie worden onderscheiden:

- opleidingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, gericht op het behalen van een diploma van onderwijs als bedoeld in de [artikelen 2.4 tot en met 2.6 van de Wet voortgezet onderwijs 2020](#),
- opleidingen Nederlandse taal en rekenen, gericht op alfabetisering en op het ingangsniveau van het beroepsonderwijs;
- opleidingen Nederlands als tweede taal I en II die opleiden voor het Staatsexamen NT2;
- opleidingen Nederlands als tweede taal, gericht op beheersing van een basisniveau Nederlandse taal;
- opleidingen Nederlands als tweede taal, gericht op alfabetisering; en bij ministeriële regeling aan te wijzen andere opleidingen. Zo zijn in 2018 de opleidingen digitale vaardigheden toegevoegd.

Non-formeel taalaanbod

Er worden ook non-formele activiteiten vanuit de WEB-middelen gefinancierd. Het moet dan wel gaan om aanbod dat werkt aan het vergroten van de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden, volgens eindtermen die in de WEB zijn vastgesteld. Denk hierbij aan een cursus 'Koken binnen je budget', waar specifiek aandacht is voor taal en rekenen. Of 'Veilig verkopen op Marktplaats', waar ook schrijven en digitale vaardigheden aan bod komen. Ook zijn er lees- en schrijfgroepen in de bibliotheek en is het mogelijk de taal te leren met een taalmaatje.

Aanbieders non-formeel aanbod in de regio

Voor het non-formeel aanbod bestaat een subsidieregeling. Deze regeling biedt de mogelijkheid om op basis van lokale behoefte (nieuw) aanbod te ontwikkelen door maatschappelijke organisaties zoals welzijnsinstellingen en bibliotheken. De uitgangspunten daarbij zijn dat het aanbod vraag- en vindplaatsgericht is. Daarbij is een warme doorstroom van cursisten tussen de verschillende typen aanbod wenselijk.

Een aandachtspunt voor het non-formeel leren is dat de cursussen nog sterk gericht zijn op het sec verbeteren van taal-, reken- en digitale vaardigheden. In de toekomst willen we ook focussen op de persoonlijke ontwikkeling en daarmee ook werknemersvaardigheden, gezondheids- en sociale vaardigheden centraal stellen. Dit doen we met behulp van co-financiering en nemen het onderwerp op in het activiteitenplan 2025.

¹³ Definitie:

Formeel taalaanbod:

Formeel leren is het systematisch en gestructureerd leren binnen een omgeving die ontworpen is om te leren, met als doel het behalen van erkende diploma's of certificaten.

Non-formeel taalaanbod:

Non-formeel leren is niet gericht op het behalen van een erkend diploma of certificaat.

Infrastructuur formeel aanbod herzien

Uit evaluatie met de regioambtenaren is gebleken dat de regio behoefte heeft aan een betere spreiding van het aanbod, ook in de subregio's en daarbinnen liefst ook in de kleinere kernen. Uit wetenschappelijk onderzoek ¹³ blijkt, dat daar waar ROC's als aanbieder gecontracteerd zijn, een sterke structuur bestaat en ook meer NT1'ers aan cursusaanbod deelnemen. Op basis van de meest recente rapportage van het CBS wordt duidelijk dat in 2022 in de vijf regio's waar de meeste NT1-deelnemers werden bereikt men daar vooral samenwerkte met een ROC, een publieke onderwijsinstelling.

We willen versterking van de infrastructuur bereiken door het steviger positioneren van ROC Rijn IJssel en volgen hiermee de redenering van De staat van volwasseneneducatie 2025.

Dit onderdeel wordt in het activiteitenplan 2025 opgenomen.

¹⁴ CBS 2023: Landelijk beeld volwasseneneducatie, verslagjaar 2022.

7 Samenwerking

Netwerkorganisatie

In de regio Midden-Gelderland werken negen gemeenten samen. De gemeente Renkum is ten aanzien van werk en inburgering aangesloten bij de regio FoodValley en maakt daarin gebruik van het aanpalende netwerk. De gemeente Doesburg valt administratief onder de regio Midden-Gelderland, maar is ambtelijk en bestuurlijk niet aangesloten bij deze regio.

In onze regio werken alle negen gemeenten samen aan de doelstellingen van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). De beleidsaanzetten worden vanuit de regio en in gezamenlijkheid met de regioambtenaren en bestuurders bepaald. De uitvoering gebeurt met alle regionale partners: Taalhuizen/ taalnetwerk, ROC Rijn IJssel, Prago, bibliotheken, aanbieders en wordt ondersteund door Stichting Lezen en Schrijven.

Kennisdeling als belangrijke pijler voor het samen leren en ontwikkelen.

We willen de netwerkpartners (non-formele en formele aanbieders, taalhuiscoördinatoren en taal-experts, welzijnsorganisaties, bibliotheken e.d. sterker met elkaar verbinden. Er zijn in de afgelopen beleidsperiode stappen gezet om elkaar meer als partner te beschouwen in het bereiken van een gezamenlijk doel: het versterken van de basisvaardigheden van inwoners.

8 Kwaliteit en monitoring

Kwaliteit

De kwaliteit in een (netwerk-)organisatie laat zich herkennen wanneer iedereen zich verantwoordelijk voelt voor het realiseren van een uitkomst die overeenkomt met het beoogde resultaat. Wij willen de kwaliteit van ons netwerk verhogen door samenwerking van aanbieders te stimuleren en van elkaar te leren.

In de beleidsperiode 2025 – 2028 willen we daarom versterkt inzetten op kennisdeling. Daartoe is al een aanzet gemaakt in de aanbieders overleggen. Door het eigen aanbod te ‘pitchen’ kregen andere aanbieders een inhoudelijk beeld van het aanbod in de regio. Men werd nieuwsgierig, wisselde uit, vergeleek. Dat maakt dat de wegen zijn geëffend om met elkaar in gesprek te zijn over de inhoud. Dit willen we in de komende jaren bestendigen door het uitbouwen van kennisdeling binnen de regio, van elkaar te leren en *good practises* te delen.

Waar nodig geven we via evaluaties extra impuls voor aanbieders ter verbetering van hun aanbod door inzet van coaching en supervisie van bv. Stichting Lezen en Schrijven.

Met het meerjarig subsidieaanbod doorlopen we een kwaliteitscyclus:

Het voorgaande 3-jarige aanbod is in juni 2024 geëvalueerd met gemeenteamtbeambtenaren, taalhuiscoördinatoren en aanbieders. In die bijeenkomsten is het aanbod per subregio onder de loep genomen waarbij verbeterpunten en innovatiebehoefte aan de orde waren. Aanbieders zetten deze reflectie om in hun aanvragen voor de beleidsperiode 2025 – 2028. In de volgende 4-jarige subsidies wordt, naast schriftelijke verantwoording per jaar, ook een tussenevaluatie ingericht. In mei 2027 ligt het voor de hand om in consultatierondes te bezien of het gezamenlijke aanbod nog steeds voldoet aan de gestelde eisen en criteria.

In de subregio's hebben beleidsambtenaren een aanjagende rol voor het innoveren van scholingsaanbod. Daarbij hoort het opsporen van trends, het bezien waar leemtes liggen, het stimuleren van nieuw aanbod en het toetsen of het aanbod in voldoende mate aansluit op de vindplaatsen (wijk-/dorpsgerichtheid).

Monitoring

In regio Midden-Gelderland vindt monitoring van aanbod plaats via drie systemen. Om te weten wat er bereikt is worden deelnemers aan cursussen periodiek bevraagd door de volgende meetinstrumenten:

1. Match registratietool – deze wordt door Taalhuizen en non-formele aanbieders gebruikt vanaf 2024.
 - Match is gelijk aan de monitoring van het CBS (landelijk beeld volwasseneneducatie).
2. CBS monitoring – de formele aanbieders leveren hun data rechtstreeks aan CBS.
 - Het CBS levert jaarlijks het landelijk beeld volwasseneneducatie.
3. Impactmeting voor sociale inclusie (Prof. Dr. M.de Greef).

Voor de regio Midden-Gelderland willen we totaaloverzichten creëren van al het aanbod, formeel en non-formeel. Daarbij is afdeling Onderzoek en Statistiek betrokken ter ondersteuning, om vanuit deze bronnen het overzicht te krijgen op formeel en non-formeel aanbod. Hierdoor krijgt de regio inzicht in behaalde resultaten.

Impactmeting voor sociale inclusie

Voor onze regio levert de Impactmeting (Prof. Dr. M. de Greef) de meest waardevolle informatie over de effecten van aanbod bij deelnemers. Jaarlijks wordt met de regio bepaald op welke domeinen de meting specifiek wordt geënt. De vragenlijst staat één jaar open en kent een begin- en eindmeting. Zo kan de voortgang bij cursisten inzichtelijk worden gemaakt.

De beschikbare informatie wordt gedeeld met alle netwerkpartners en we gaan in de overleggen met elkaar in gesprek over de meting. Dat leidt tot directe feedback van wat er binnen domeinen wordt bereikt. In de komende jaren zetten we de impactmeting voort.

Analyse en monitoring in 2025

Bij de analyse van regionale data wordt in 2025 vooral gekeken naar

- Aantallen NT1'ers en NT2'ers
 - die op spreekuur zijn geweest in het taalhuis
 - die in een cursus zijn ingestroomd
- Aantal trajecten (van deelnemers) die zijn gestart, lopend en beëindigd;
- Het bereik in wijken en dorpen, en wat opvallendheden zijn;
- Aantal dat is doorgestroomd naar ander aanbod (zowel formeel als non-formeel).

9 Communicatie

In 2023 en 2024 hebben we groots ingezet op twee communicatie-trajecten:

- 1 Jongerencommunicatie via Bureau Coen
- 2 Communicatie naar NT1-doelgroep/ werkenden via communicatiebureau Het Lab

Met deze trajecten kunnen we voor de regio blijvend effect sorteren. Samenvatting:

Jongerencommunicatie

Er komt veel af op jongeren tussen de 16 en 26 jaar. Deze doelgroep heeft meer dan andere leeftijdsgroepen te maken met ingrijpende levensgebeurtenissen. Zoals 18 jaar worden, een beroepsopleiding volgen of gaan studeren, een eerste baan krijgen, het huren of kopen van een huis, samenwonen, een kind krijgen. Voor sommige jongeren stopt de jeugdhulp als ze 18 jaar worden. We willen jongeren verwijzen naar plekken waar ze terecht kunnen voor antwoorden op vragen over deze levensgebeurtenissen. Hiermee willen we voorkomen dat jongeren mogelijk financieel of psychisch in de problemen komen. Om de communicatie naar jongeren te verbeteren en een aanpak te ontwikkelen, is door Bureau Coen onderzoek uitgevoerd.

Jongeren hebben meegewerkt aan het onderzoek via interviews, co-creatie sessies en review-sessies. Hun bijdrage is in een eindrapport verwerkt. Er is een link gelegd met de bestaande website Digidingendesk (gericht op jongeren) om met die organisatie een verbetertraject te doen. De gemeenten in de regio zijn over de uitkomst van het onderzoek geïnformeerd en hebben tools ontvangen om de eigen communicatie naar jongeren te verbeteren. Het communicatietraject kent een 2e fase die vanuit de provincie Gelderland mede wordt gefinancierd.

Communicatie naar NT1-doelgroep/ werkenden

In 2024 is de benadering van deze doelgroep versterkt door een communicatietraject. Dit traject is door Het Lab uitgevoerd voor de regio Midden-Gelderland.

Uitgangspunten:

- Doelgroep: NT1, werkenden, 30 – 55 jaar
- Doel: meer aanvragen voor cursussen
- Campagne: aansprekend, diverse kanalen, verschillende afzenders
- Boodschap: positief, met humor
- Toetsing: samen met taalambassadeurs, publiekstest

Resultaat

Een poster-campagne eind september 2024 en een landingspagina (www.taalmonster.nl). Op die pagina zijn filmpjes van ervaringsdeskundigen die op toegankelijke wijze hun probleem schetsen en toegang naar cursusaanbod aanmoedigen (storytelling). Bezoekers van de pagina worden verwezen naar het taalhuis in hun buurt. Via het taalhuis vindt het eerste contact en verder toeleiding plaats. De statistieken van de website taalmonster.nl wordt frequent in de gaten gehouden.

Lancering campagne eind september 2024 en blijvend door eigen domeinnaam en hosting.

Algemeen t.a.v. beide campagnes

De doelgroep NT1 en jongeren zullen door deze blijvende informatiekkanalen duurzaam geholpen zijn. Verbeterpunten binnen beide campagnes worden via evaluatie in 2025 opgepakt.

Andere communicatiemiddelen

De regio sluit aan bij de landelijke campagne in de week van lezen en schrijven en benadert de doelgroep door verschillende activiteiten en in nauwe afstemming tussen de taalhuizen.

De beleidsambtenaren in de regio informeren hun wethouders en de gemeenteraden over de ontwikkelingen omtrent volwasseneneducatie.

In april 2025 vindt in regio Midden-Gelderland een netwerkbijeenkomst plaats. De aanleiding is een aftrap te geven voor het meerjarig programma 2025 – 2028 in de regio. Daarnaast willen we alle docenten, taalhuismedewerkers, professionals, aanbieders en partners inspireren, kennis laten delen door middel van workshops.

10 Financiën

Ieder jaar ontvangt de regio twee verschillende budgetten van het Ministerie van OCW:

Specifieke uitkering educatie (WEB-middelen)

Bedoeld voor de financiering van formeel en non-formeel educatieaanbod. Andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld in het kader van de aanpak laaggeletterdheid, mogen niet gefinancierd worden met deze middelen.

De specifieke uitkering wordt elk jaar opnieuw berekend. De afgelopen jaren bedroeg de uitkering voor Midden-Gelderland rond de 1,5 miljoen euro.

Decentralisatie uitkering aanpak laaggeletterdheid

Deze middelen komen voort uit de landelijke aanpak laaggeletterdheid. Dit budget is bedoeld ter ondersteuning van de coördinatie van de aanpak van laaggeletterdheid en het uitvoeren van het regionale programma.

In 2023 was dit € 193.490,- voor Midden-Gelderland. Voor 2025 is de uitkering slechts indicatief en voor de komende jaren is deze uitkering onzeker.

Ieder jaar stellen we in de regio een begroting op voor zowel het educatieaanbod (specifieke uitkering Educatie) als de activiteiten waarmee we dit programma uitvoeren (impulsbudget). Deze begrotingen nemen we op in de jaarplannen.

Daarnaast stelt de regio vanaf 2025 een nieuw subsidiekader op, dat de subsidieregeling non-formele educatie 2022 gaat vervangen.

Bijlage 1 Terugblik voorgaand programma 2021-2024

Hieronder een reflectie op acties die in de tussenliggende periode zijn uitgevoerd:

2021 – 2024	Versterken van voorzieningen in de aanpak laaggeletterdheid en volwasseneneducatie
	• Convenant Taalhuis Arnhem ondertekend met partners • governance verbeterd
2021 – 2024	Verbinding leggen tussen partijen in subregio's
	Subregio's: regievoering versterkt
	Aanbiedersoverleg ingericht
	Taalexperts in overleg met THC
	Implementatie Match: verbinding door gezamenlijke keuze voor monitoringsysteem
	Gezamenlijke evaluatie van trajecten in consultatieronde subregio's
2021	Regionaal onderzoek Herinrichting volwasseneneducatie Midden-Gelderland
2021	Inzet van Arnhem als voorloper in de ontwikkelfase van het landelijke project Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid
2021	Leerkringen rondom gezinsaanpak opgezet, i.s.m. Actief Ouderschap
2022 + 2023	Trainingen signaleren-herkennen- doorverwijzen uitgerold
	Breed ingezet in alle sociale domeinen in de regio
	Doorverwijs afspraken binnen Arnhem en in de gemeente Rheden pilot om te screenen van bijstandsgerechtigden op lage basisvaardigheden
	Gemeenten de Liemers en Overbetuwe: training voor medewerkers/ klantmanagers
	baliemedewerkers
2023	Versteving van het taalaanbod – inspiratiesessies bereiken NT1 doelgroep
2023	Regionaal ingezet op gebieden werk, jeugd, gezin en gezondheid
2023	Pilotproject Digivitaler met succes uitgerold
2023	Taalhuiscoördinator/taalexpert is gastdocent bij Academie Onze Huisartsen:
	• alle zorgprofessionals binnen huisartsenpraktijken in de regio Midden-Gelderland krijgen daar scholing. • module ontwikkeld met doel dat zorgprofessionals - bewustzijn ervaren bij op het gebied van laaggeletterdheid - handelingsperspectief ervaren door training herkennen, signaleren en doorverwijzen van laaggeletterden - handvatten krijgen voor toegankelijker communicatie en dienstverlening van hun praktijk
2023	Communicatie uitingen versterkt door:
	• extra aandacht op doelgroep laaggeletterden in de 'week aandacht voor taal' – jaarlijks april • start van twee communicatie trajecten (jongeren, werkenden)
2023 + 2024	Drie taalhuizen zijn gecertificeerd (1 gepland voorjaar 2025)
2023 + 2024	Regisseurs WenI hanteren doorverwijs afspraken naar Taalhuis (Arnhem) zetten screening methode in (Rheden)
2024	Aanbieders hebben eigen aanbod in de etalage gezet d.m.v. pitches (kennis nemen en -delen)
2024	Verbinding tussen partners (sociaal domein) tot stand gebracht om innovatieve projecten te laten ontstaan
2024	Werkgevers aanpak in de regio d.m.v. trainingen
	• RijnIJssel in de logistieke sector • Rozet project digitale vaardigheden aan werknemers • Stichting Lezen en Schrijven: - heeft aan 8 werkgevers voorlichting gegeven over laaggeletterdheid - heeft voorlichting aan werkgevers gegeven bij bouw en schoonmaak.
2024	Lancering 2 communicatie trajecten

Bijlage 2 Regionale overlegstructuur

Regionaal Portefeuillehoudersoverleg Onderwijszaken (RPO)

4x per jaar

De deelnemers zijn de wethouders uit de 9 gemeenten in de regio Gelderland Midden: Arnhem, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Renkum, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar. De wethouder van de centrumgemeente zit dit overleg voor.

Regionaal ambtelijk overleg volwasseneneducatie (AO VE)

4x per jaar

De deelnemers zijn de beleidsmedewerkers volwasseneneducatie van de 9 deelnemende gemeenten en de adviseur van Stichting lezen en schrijven. De regiocoördinator volwasseneneducatie zit dit overleg voor.

Thema overleggen

4x per jaar

Inhoudelijke themabijeenkomsten over volwasseneneducatie.
De deelnemers van de themabijeenkomsten zijn dezelfde mensen als van het AO VE.

Aanbieders overleggen

2x per jaar

Afstemming met aanbieders van organisaties die taalcursussen aanbieden, zoals RijnIJssel, bibliotheken, welzijnsorganisaties enz.

Bijlage 3 Begrippenlijst

Aanbieders	Organisaties die in onze regio taaltrajecten aanbieden
Definities	<u>NT1</u>: mensen die in Nederland onderwijs hebben gevolgd (dit impliceert alle 2e generatie migranten. In andere definities (bv moedertaal) ontstaat hierover verwarring. <u>NT2</u>: Nederlands als tweede taal <u>Laag opgeleid</u>: iedereen die alleen naar de basisschool is geweest, of ten hoogste een vmbo-diploma of een diploma op mbo-1-niveau heeft behaald. <u>Expats</u>: hoogopgeleide arbeidsmigranten die tijdelijk in het buitenland wonen en werken, vaak gestuurd door bedrijven.
Inburgeringsplicht	Mensen die voor lange tijd met een verblijfsvergunning in Nederland komen wonen, moeten Nederlands leren en weten hoe de samenleving in elkaar zit. Dat heet inburgeren. Als nieuwkomers de Nederlandse taal spreken en weten hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit, kunnen zij beter meedoen. Zij kunnen dan een opleiding volgen of hebben daarmee meer kans op werk. De inburgering is een voorwaarde voor een sterker verblijfsrecht (verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd en naturalisatie).
ROC	Regionaal opleidingscentrum
Startkwalificatie	Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Als leerling van 16 tot 18 jaar val je onder de kwalificatieplicht. Leerlingen van 18 tot 23 jaar krijgen hulp van Doorstroompunt-regio's (RMC-regio's) om toch een startkwalificatie te halen.
Wetten Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)	Educatie is gericht op de bevordering van de persoonlijke ontplooiing ten dienste van het maatschappelijk functioneren van volwassenen door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen op een wijze die aansluit bij hun behoeften, mogelijkheden en ervaringen alsmede bij maatschappelijke behoeften. Waar mogelijk sluit de educatie aan op het ingangsniveau van het beroepsonderwijs. Het beroepsonderwijs bevordert tevens de algemene vorming en de persoonlijke ontplooiing van de studenten en draagt bij tot het maatschappelijk functioneren.
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Taken die onder de Wmo (2015) vallen zijn het bieden van ondersteuning van participatie, begeleiding en dagbesteding, een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis, ondersteuning aan mantelzorgers en opvang in geval van huiselijk geweld.
Werkloosheidswet	De Werkloosheidswet (WW) is een tijdelijke uitkering om het verlies aan inkomen tussen twee banen op te vangen, bijvoorbeeld voor werknemers die hun baan hebben verloren, of minimaal vijf arbeidsuren per week verliezen en over deze uren geen recht op loon hebben.
Participatiewet	De Participatiewet heeft tot doel dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. De taak van gemeenten is dat zij deze doelgroep ondersteunen en begeleiden naar betaald werk. Ook biedt de gemeente inkomensondersteuning met bijstand, aan mensen die geen of onvoldoende inkomen hebben.

